

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.320/2017/7.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Poharánszki István ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

dr. Feldmájer Péter ügyvéd

A per tárgya:

vételár megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Veszprémi Törvényszék 1.Gf.40.099/2016/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Veszprémi Járásbíróság 4.G.21.229/2014/62.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 1.032.500 (egymillió-harminckétezer-öttszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 1.800.000 (egymillió-nyolcszázezer) forint másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes jogelődje, az ... Kft. mint szállító és az alperes volt

házastársa, ... által ügyvezetőként képviselt ... Kft. mint megrendelő 2008. november 18-án műszaki termékek értékesítésére szállítási keretszerződést kötöttek. A szerződés tartalmazta, hogy a szállító a megrendelő részére a leszállított áruk tekintetében bruttó 20.000.000 forint hitelkeretet biztosít, amelyre a változtatás jogát fenntartja.

- [2] Az alperes 2011. augusztus 30-án készfizető kezességvállalásról szóló szerződést kötött a felperes jogelődjével, amelyben kijelentette, hogy a fenti szállítási keretszerződés rendelkezéseit ismeri. Az alperes a szerződésben készfizető kezességet vállalt a ... Kft.-nek mint kötelezettnek a keretszerződésből eredő tartozásának hiánytalan megfizetése érdekében. A szerződő felek rögzítették, hogy a kezességvállalás mértéke a kötelezett mindenkor fennálló összes tartozásának erejéig terjed ki. Ugyanezen a napon ... a felperes jogelődjével azonos tartalmú kezességi szerződést kötött.
- [3] A ... Kft. a felperes jogelődje által 2011 szeptembere és novembere között leszállított termékek vételárát nem fizette meg. Az egymással szembeni számlatartozások kölcsönös elszámolásáról ugyan 2012. december 31-én egy kompenzáló számlalistát írtak alá, de abban az említett tartozás alapjául szolgáló számlák nem szerepeltek.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes leszállított keresetében 12.905.748 forint és késedelmi kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Előadta, hogy a ... Kft.-nek ekkora összegű vételártartozása keletkezett, és az alperes azt készfizető kezesként köteles megfizetni. A kereset jogalapjaként elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 272. §-át, 274. §-át és 379. §-át, másodlagosan - arra az esetre, ha a bíróság a kezességi szerződés érvénytelenségét állapítaná meg - a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 30. §-át jelölte meg, és az utóbbiak kapcsán hivatkozott arra, hogy az alperes a volt házastársa által kötött ügyletért felelősséggel tartozik.
- [5] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Kifejtette, hogy mivel nem lehet olyan tartozásért kezességet vállalni, amelynek nagyságáról a kezesnek nincs tudomása, ezért az általa kötött kezességi szerződés nyilvánvalóan jóerkölcshöz ütközik, és ez okból semmis. Állította továbbá, hogy a szerződést nem az okiratban megjelölt helyen írta alá, és az aláíráskor tanúk nem voltak jelen. Beszámítási kifogást is előterjesztett, amelyet arra alapított, hogy a ... Kft. üzleteinek berendezési tárgyait az üzletek átadása óta a felperes használja, s így elsődlegesen vételárát, másodlagosan használati díjat köteles fizetni, harmadlagosan a jogalap nélküli birtoklás szabályai szerint köteles az ingókat kiadni, vagy azok átvételkori értékét megtéríteni.

Mindezek hiányában az alperes a volt házastársának a felperessel szemben fennálló, és reá engedményezett követelését kívánta beszámítani.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a leszállított keresettel egyezően marasztalta az alperest. Az alperes érdemi védekezésével kapcsolatban rámutatott arra, hogy a kezességvállalás a Ptk. 272. § (2) bekezdésének megfelelően írásban történt, a kezességi szerződés érvényessége azonban nincs teljes bizonyító erejű magánokirati alakhoz kötve, emiatt nem lehetett jelentősége annak, ha az alperes az okiratot valóban máshol, tanúk jelenléte nélkül írta alá. A nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatti semmisséget pedig azért nem lehetett megállapítani, mert az alperes számára a kezességvállaláskor ismert volt a szállítási keretszerződésben biztosított hitelkeret összege, és a felperes ennél kisebb összegű kereseti követelést érvényesített. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 273. § (1) bekezdésére és 337. § (3) bekezdésére hivatkozással kifejtette, hogy az alperes a kereseti követelésbe nem számíthatta be a vele egyetemlegesen kötelezettek, vagyis a főadós és a másik készfizető kezes követeléseit. Minthogy a beszámítási kifogásban megjelölt ingók tulajdonjoga a ... Kft.-t illetve, az azokkal összefüggő követelés engedményezésére az alperes volt házastársa nem volt jogosult, és azt az alperes beszámításra nem használhatta fel.
- [7] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, az alperest terhelő marasztalás összegét 715.977 forintra és késedelmi kamataira leszállította, míg - az elsőfokú perköltségről szóló rendelkezés megváltoztatása mellett - az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyta. (Fellebbezéssel nem támadott rendelkezése ugyanakkor az elsőfokú ítéletnek nem volt, a másodfokú bíróság az indokolás egy részét tekintette nem fellebbezettnek.) Egyetértett az elsőfokú bíróságnak a kezességi szerződés érvényességével és a beszámítási kifogás alaptalanságával kapcsolatos indokaival, nem osztotta ugyanakkor a kezesi kötelezettségvállalás terjedelmét illetően kifejtett jogi álláspontját. Abból indult ki, hogy az alperes számára bizonyítottan csak az a körülmény volt ismert, hogy egy 20.000.000 forint összegű hitelkeretet tartalmazó szállítási keretszerződésből eredő tartozásért vállalt kötelezettséget. E szerződés ugyan tartalmazta, hogy a szállító a hitelkeretet egyoldalúan emelheti, de ez nem jelenthette a kezességvállalási keret felső határának egyértelmű és összegszerű meghatározását, ha a hitelkeret emeléséről és annak mértékéről az alperesnek nem volt tudomása. Ehhez képest egyértelmű, bizonyított tájékoztatás a felperes részéről nem volt, amelynek alapján az alperesnek a kezességi szerződés aláírásakor tudnia kellett volna, hogy az általa ismert,

a szerződésben rögzített hitelkeret 20.000.000 forintról 32.000.000 forintra emelkedett. A jogerős ítélet indokolása szerint ebből az következik, hogy az alperes kezességvállalási kötelezettsége csak 20.000.000 forint hitelkeretig állt fenn, a kötelezettségének terjedelme ehhez igazodott, és az számára nem válhatott terhesebbé. Ezen értelmezés alapján pedig a 20.000.000 forint hitelkerethez igazodó, a felperes által sem vitatottan 19.284.023 forint összegű kompenzáció beszámításának eredményeként az alperes tartozása 715.977 forint.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 220. és 221. §-ait, valamint a Ptk. 273. § (1) és (2) bekezdéseit jelölte meg. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság eljárásjogi jogszabályt sértett azzal, hogy az indokolási kötelezettségének nem tett eleget. A jogerős ítélet indokolásából ugyanis nem derül ki, hogy a kompenzáció összegének levonását követően az alperesnek mely számlákból és mikortól áll fenn fizetési kötelezettsége. A felperes a fenti anyagi jogi jogszabályhelyek téves alkalmazását azért állította, mert nézete szerint elfogadhatatlan a másodfokú bíróságnak az a következtetése, hogy az alperes kezességvállalási kötelezettsége a 20.000.000 forint összegű hitelkeret erejéig állt fenn, és az számára nem válhatott terhesebbé. Ezzel szemben a kezességi szerződés a kötelezettség terjedelmét nem 20.000.000 forintban határozta meg, az alperes a mindenkor fennálló összes tartozás erejéig vállalt kezességet. A felülvizsgálati kérelem szerint egyébként a hitelkeret folyamatosan növekedett, és a perben nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy a kezesi szerződés aláírásakor mekkora összegű volt a tartozás, de az csak később érte el a 32.000.000 forintot. Az alperesnek a kezességvállaláskor csupán azzal kellett tisztában lennie, hogy szállítási szerződéses jogviszony állt fenn, és a szerződés alapján a felperes jogelődje 20.000.000 forint hitelkeretet biztosított, amelyet egyoldalúan jogosult volt megemelni. A felperes felülvizsgálati hivatkozása szerint még ha elfogadható is lenne a másodfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy az alperes kezesi kötelezettsége 20.000.000 forint erejéig állt fenn, akkor is téves az a következtetés, hogy az alperest csupán 715.977 forint tartozás terheli. Mindebből ugyanis csak az következik, hogy ha a felperesnek bármilyen összegű követelése is áll fenn az adóssal szemben, a kezestől legfeljebb 20.000.000 forintot követelhet. Az adott esetben pedig a kereset ennél kisebb összegű marasztalásra irányult, ami azt kell, hogy eredményezze, hogy az alperes ezen összegért a szerződés alapján helytállni

tartozik.

- [9] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [11] A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a Pp. 221. § (1) bekezdését nem sérti, míg egyebekben a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő.
- [12] A felperes eljárási szabálysértésként hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségét nem teljesítette. Az erre vonatkozó előírást a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett jogszabályhelyek közül a Pp. 221. § (1) bekezdése tartalmazza; ehhez képest a Pp. 220. §-a az ítélet kötelező tartalmi elemeit határozza meg, míg a Pp. 221. § (2)-(5) bekezdései a rövidített indokolás kivételes eseteiről rendelkeznek, s emiatt inadekvát jogszabályi hivatkozásoknak minősültek. A felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben a másodfokú bíróság a jogerős ítéletet megfelelően indokolta: kifejtette az alperes kezési helytállási kötelezettségének terjedelmével kapcsolatos, az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi álláspontját, és ismertetette azt a számítást, amelynek eredményeként az alperest terhelő marasztalás összegét jelentős mértékben leszállította. A Kúriának ezen érvek helyességéről a felülvizsgálati kérelemben felhívott anyagi jogi jogszabályhelyek alkalmazásával kapcsolatban kellett állást foglalnia. A jogerős ítélet ezért a Pp. 221. § (1) bekezdését nem sérti.
- [13] A felperes által további megsértett jogszabályhelyként megjelölt Ptk. 273. § (1) és (2) bekezdései a kezesség járulékos jellegének megfelelően rögzítik, hogy a kezes kötelezettsége ahhoz a kötelezettséghez igazodik, amelyért kezességet vállalt, és ez a kötelezettség nem válhat terhesebbé, mint amilyen elvállalásakor volt. Az alperes mint készfizető kezes helytállási kötelezettségének terjedelmét a közte és a felperes jogelődje között létrejött kezességi szerződés határozta meg. E szerint a kezességvállalás mértéke a kötelezett mindenkor fennálló összes tartozásának erejéig terjed ki.
- [14] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a tartozás összege a szállítások és a kifizetések függvényében folyamatosan változott. Az alapul szolgáló szállítási keretszerződés az alperes előtt is ismert volt, és erről a kezességi szerződés megkötésekor külön is nyilatkozott. A szállítási keretszerződés tartalmazta azt is, hogy a felperes jogelődje szállítóként a megrendelő részére a leszállított áruk tekintetében bruttó 20.000.000 forint hitelkeretet biztosít, amelyre a változtatás jogát fenntartja. Ebből azonban a kezességi szerződés fenti rendelkezésére tekintettel nem következett az, hogy az említett összegű hitelkeret

jelentette az alperes kezesi helytállási kötelezettségének felső határát. (A hitelkeret kifejezés használata egyébként pontatlan volt: a felperes jogelődje és a ... Kft. nem a Ptk. 522. § (1) bekezdése szerinti hitelszerződést kötöttek, hanem a felperes jogelődje a nevezett társaság meghatározott összegű vételártartozása ellenére is teljesítette az újabb megrendeléseket.)

- [15] Mindkét fokú bíróság hivatkozott arra, hogy kezességvállalás esetén nem feltétlenül szükséges a pénzben járó főkötelezettség összegének meghatározása, de a kezes felelősségét nyilvánvalóan nem lehet kiterjeszteni a kötelezettnek a kezes által ismert körülményeihez képest túlzott összegű tartozására (BH1998.277.). Az adott esetben az alperes a már ismertetett tartalommal, a kötelezett mindenkor fennálló összes tartozásának erejéig vállalt készfizető kezességet, és bár tudott arról, hogy az ily módon biztosított szállítási keretszerződés a hitelkeret összegét 20.000.000 forintban rögzítette, de azzal is tisztában volt, hogy a felperes jogelődje ezt egyoldalúan módosíthatta. Ebből következően - a jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal szemben - annak sem volt jelentősége, hogy a felperes az alperest külön tájékoztatta-e a hitelkeret emeléséről. A jogerős ítélet ezért sérti a Ptk. 273. § (1) és (2) bekezdéseit, a másodfokú bíróság e törvényhelyek téves alkalmazásával változtatta meg az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét, és szállította le az alperest terhelő marasztalás összegét.
- [16] Mindezekhez képest a Kúria csupán utal arra, hogy a kereset a kezesi helytállási kötelezettség terjedelmének 20.000.000 forintban való meghatározása esetén is teljesítendő lett volna. Az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság által is irányadónak tekintett tényállás szerint a szállítási keretszerződés alanyai a 2012. december 31-i kompenzáló számlalista kiállításakor az egymással szembeni számlatartozásokat kölcsönösen elszámolták, és ebben az elszámolásban a kereseti követelés alapjául szolgáló számlák nem szerepeltek. Az elsőfokú bíróság ezzel összefüggésben - a jogi indokok között - azt is rögzítette, hogy a perbeli számlák ellenértéke nem került beszámításra, és annak kifizetését az alperes sem állította. Ennélfogva a számlakompenzációval nem érintett, keresettel érvényesített vételár-követelés megfizetésére az alperes a kezesség terjedelmének 20.000.000 forintban való meghatározása esetén is köteles lett volna.
- [17] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságnak - a leszállított keresetnek teljes egészében helyt adó - ítéletét helybenhagyta.

Záró rész

- [18] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5)

bekezdésére tekintettel kötelezte az alperest a felperes részéről felmerült 300.000 forint - ügyvédi munkadíjból álló - másodfokú perköltség, valamint 1.500.000 forint - az ügyvédi munkadíj mellett a lerótt felülvizsgálati eljárási illetéket is tartalmazó - felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

- [19] Az alperes személyes költségmentessége miatt le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.
- [20] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján - a felperes kérelmére - tárgyaláson bírálta el.
- [21] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. május 10.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró